

Spis treści

O autorze 9

I. Wstęp	11
I.1. Historia badań Ostrowa Tumskiego	11
I.2. Położenie grodu, obszar wyspy tumskiej i terenów umocnionych	15
I.3. Stan rozpoznania wyspy tumskiej i wykopy badawcze	20
I.4. Stan badań nad poszczególnymi kategoriami zabytków i zagadnieniami związanymi z rozwojem grodu	22
I.5. Podstawy i problemy datowania, stratygrafia oraz kryteria podziału chronologicznego	27
I.6. Badanie grodu na wyspie tumskiej i jego zaplecza	30
I.7. Wrocławski Ostrów Tumski na tle innych tzw. ośrodków centralnych	31
II. Pierwszy okres funkcjonowania grodu – do schyłku X w.	37
II.1. Koncepcje na temat genezy grodu na Ostrowie Tumskim	37
II.2. Problem najstarszego horyzontu osadniczego na grodzie wrocławskim	52
II.3. Zaplecze osadnicze grodu na wrocławskim Ostrowie Tumskim w pierwszym etapie jego funkcjonowania	64
II.4. Początki grodu na Ostrowie Tumskim na tle przemian politycznych i osadniczych dorzecza górnej i środkowej Odry	68
III. Drugi okres funkcjonowania grodu – od przełomu X i XI do około połowy XI w.	75
III.1. Próba synchronizacji warstw	75
III.2. Konstrukcje obronne	76
III.3. Zabudowa grodu wrocławskiego w okresie od przełomu X/XI do około połowy XI w.	81
III.4. Zaplecze grodu wrocławskiego od przełomu X i XI w. do około połowy XI w. na tle przemian osadniczych regionu i rozwoju okolicznych szlaków handlowych	90
IV. Trzeci okres funkcjonowania grodu – 2. połowa XI oraz przełom XI i XII w.	95
IV.1. Zabudowa grodu wrocławskiego w okresie od 2. połowy XI do przełomu XI i XII w.	95
IV.2. Zaplecze osadnicze grodu wrocławskiego w 2. połowie XI oraz na przełomie XI i XII w.	104
V. Czwarty okres funkcjonowania grodu – XII–1. połowa XIII w.	109
V.1. Próba synchronizacji warstw	109
V.2. Drewniano-ziemne wały grodu	112
V.3. Zabudowa grodu wrocławskiego w XII–1. połowie XIII w.	116
V.4. Przemiany w strukturze osadniczej Wrocławia w XII i 1. połowie XIII w.	122
VI. Gospodarka i kultura materialna mieszkańców grodu wrocławskiego od X do połowy XIII w.	131
VI.1. Rolnictwo, pokarm roślinny oraz obróbka i przechowywanie płodów rolnych	131
VI.2. Hodowla zwierząt i pokarm mięsny	156
VI.3. Obróbka kości i poroża oraz wyroby z tych surowców	173
VI.4. Obróbka skór	181
VI.5. Przędzalnictwo, tkactwo i wyroby tekstylne	189
VI.6. Szklarstwo	197
VI.7. Metalurgia	200
VI.8. Ozdoby	211
VI.9. Części stroju	235

VI.10. Inne okucia	239	
VI.11. Uzbrojenie i oporządzenie jeździeckie	244	
VI.12. Akcesoria związane z piśmiennictwem	276	
VI.13. Ceramika naczyniowa	279	
VII. Handel i wymiana oraz kontakty interregionalne mieszkańców grodu wrocławskiego od X do połowy XIII w.	301	
VII.1. Zabytki związane z handlem i wymianą na grodzie wrocławskim w okresie od X do połowy XIII w.	301	
VII.2. Rozwój handlu w grodzie i w obrębie jego zaplecza od X do XIII w.		310
VII.3. Kontakty interregionalne mieszkańców grodu wrocławskiego		313
VIII. Rozwój tzw. ośrodków centralnych państwa Piastów od X do 1. połowy XIII w. na przykładzie wrocławskiego Ostrowa Tumskiego	331	
VIII.1. Nowe porządki. Zmiany schyłku X i pierwszych dekad XI w.	331	
VIII.2. Dezintegracja czy integracja? Wrocław i inne grody „centralne” w dobie tzw. reakcji pogańskiej i po kryzysie lat 30. XI w.	344	
VIII.3. Przełom wieków czy przełom kulturowy? Przemiany pomiędzy XI a XII w.		356
VIII.4. Schyłek świetności czy inny model osadniczo-gospodarczy? Gród wrocławski w XII–1. połowie XIII w.	367	
IX. Podsumowanie	381	
Bibliografia	387	
Summary	419	
Indeks osób	425	
Indeks geograficzny i etniczny	433	
Spis rycin, wykresów i tabel	441	